

Utstillinga Skakke folkedrakter på Valdres Folkemuseum i 2023 vart produsert av Nasjonalmuseet i samarbeid med Norsk institutt for bunad og folkedrakt, Valdresmusea og ei rekke andre museum og kompetansemiljø i Noreg. Utstillinga vart til som del av Skeivt kulturår i 2022 og ho tematiserte marginaliserte gruppe sien tankar og forhold til tradisjonskunstfeltet.

Innhold

1. Innleiing
2. Rammer og styringsverktøy
3. Økonomi og administrasjon
4. Museumsfagleg arbeid og utvikling
5. Tiltaksplan 2024

Innleiing

Valdresmusea er ei moderne bedrift med 25 tilsette og ei omsetning på 30 mill. kroner (2024). Med det følgjer plikter om god økonomistyring og kloke planar for museumsfagleg drift og utvikling.

Tiltaksplanen speglar det økonomiske handlingsrommet. Dette følgjer av dei økonomiske vilkåra gitt av Stortinget og andre offentlege bidragsytarar, i tillegg til dei inntektene som museet skapar sjølv.

Arbeidsplanen følgjer opp ambisjonane og målsettingane slik desse er uttrykt gjennom styret sin strategi. Arbeidsplanen følgjer òg opp dei måla som styresmaktene ber museumssektoren følgje særleg opp, og elles dei pliktene som følgjer av avtaleverk, tilskottsbrev og samarbeidsavtaler.

Det har vore jamn vekst i det statlege tilskottet sidan 2008. For 2024 aukar dette med 1 mill. kroner og utgjer no 14,4 mill. kroner. Det samla offentlege tilskottet (stat, fylke, kommune) er på 18 mill. kroner.

Det statlege tilskottet aukar. Det gjer ikkje det kommunale. Eit mål for styret må vere å jobbe for å auke dette tilskottet. Utan kommunal auke vil ein ikkje kunne ta på seg nye oppgåver. Det har berre vore marginal vekst i det fylkeskommunale tilskottet. I 2024 utgjer dette 2,6 mill. kroner.

Totalbudsjettet for 2024 er på heile 30 mill. kroner og viser eit resultat på 237 000 kroner. Det store ENØK-tiltaket bidreg til ein betydeleg budsjettvekst for 2024. KLP-kostnadane er òg veksande og for 2024 er denne 1,8 mill. kroner. Straumkostnadane var svært høge i 2022. I 2023 fall desse ned att på eit slags normalnivå og i 2024 anslår ein at straumkostnadane kjem på cirka 650 000 kroner.

Med prosjektmidlar får museet realisert fleire tiltak. Prosjektmidlane bidreg òg til at ein sikrar botnlina i Valdresmusea sitt budsjett. Det er flott, men tankevekkande. Det betyr mellom anna at det ikkje ligg inndekning for dei faste kostnadane – som aukar – i dei faste offentlege tilskotta – som sjeldan aukar.

Prosjektmidlar utgjer saman med billettinntekter, kursinntekter, leigeinntekter og sal av varer og tenester dei *eigenskapte* inntektene. I 2024 utgjer desse inntektene 11,8 mill. kroner.

Dei siste åra har Kulturdepartementet bede ein prioritere arbeidet med mangfald og inkludering. I etterkant av framlegginga av Sannings- og forsoningskommisjonen sin rapport i 2023, har Stortinget forsterka forventningane om at ein i større grad må legge til rette for dialog, inkludering og mangfald, særleg overfor minoritetar og urbefolkningsgrupper. Saman med Sametinget og Saemien Sijte på Snåsa vil Valdresmusea i 2024 formidle historia om Lussi Kant (–1944) på Valdres Folkemuseum.

Innsatsar på dette området romar i tillegg forskingsprogrammet «Museene i mangfoldige samfunn», der Valdresmusea i 2024 bidreg med ein artikkel i ein antologi, og «Ung i debatten», eit demokrati-læreprogram for elevar i den vidaregåande skulen. «Ung i debatten» er støtta av Sparebankstiftelsen DNB og blir avslutta i 2024.

Styret vedtok i 2021 å løfte støling og hyttekultur som satsingsområde. I 2022 fekk Valdresmusea 2,6 mill. kroner frå Kulturdirektoratet til tiltak på dette området. «Eit skigardsdele», som er namnet på

prosjektet, går over tre år og skal bidra til auka kunnskap om forvaltning av utmarka. Prosjektet blir til i samarbeid med Randsfjordmuseet, Lillehammer Museum, Gudbrandsdalsmusea og Anno Museum.

Prosjektmidlar er gjerne knytt til tiltak som fører til utvikling og fornying av museumssektoren, slik som «Eit skigardsdele». Men prosjektmidlar kan òg gå til tiltak som istandsetting og vedlikehald. Med støtte frå UNI Stiftelsen og Kulturdepartementet (eingongstilskott i 2021 og auka driftstilskott i 2024) får ein gjennomført tiltak på Frigstadplassen og Stabell-bygningen. Begge tiltaka skal ferdigstillast i 2024.

Valdresmusea har lenge hatt behov for dedikerte handverkarar. I 2023 vart det tilsett ein handverkar i 100 % stilling på museet på Fagernes, og ein handverkar i 40 % stilling på museet i Hedalen. Med nye prosjekttilskott vil ein òg halde fram med å kjøpe tenester på dette området.

I 2022 fekk Valdresmusea tilskott frå ENOVA, Innlandet fylkeskommune og Valdreskommunane – til saman 5,8 millionar kroner – til gjennomføring av ENØK-tiltak på Velkomstbygget på museet på Fagernes. Tiltaket vil bli gjennomført i 2024.

Pandemien skapte store utfordringar for museumssektoren, men utanlandsmarknaden er no på veg tilbake. I 2023 var det soleis ei auke i salet av billetter på cirka 10 %. Ein budsjetterer med ein liten vekst også i 2024. Budsjetterte billettinntekter i 2024 er kr. 830 000.

Fagernes 31. januar 2024

Ole Aastad Bråten
Direktør

Rammer og styringsverktøy

Valdresmusea skal overhalde norske lover og internasjonale konvensjonar som staten har slutta seg til, til dømes UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. Valdresmusea skal følge ICOM sitt etiske reglement. Ein ny museumsdefinisjon vart vedteke av ICOM i 2022.

Tildelingsbrevet frå staten representerer det sterkaste offentlege styringssignalet og blir sendt kvart år etter at statsbudsjettet er vedteke i Stortinget. Tildelingsbrevet omtalar dei økonomiske rammene og krav til rapport og måloppnåing. Statstilskottet er i 2024 kr. 14 420 000. Av dette er kr. 5 062 200 øyremerka drifta av NBF.

Ein strategi er styrets viktigaste styringsverktøy. I 2022 fekk Valdresmusea på plass ein strategiplan for perioden 2022–2030. Strategien meislar ut forventningar til framtidig drift og utvikling, og den drøftar tilgangen til kompetanse og økonomiske ressursar. NBF utarbeider i 2023–2024 sin eigen strategi.

Kulturdepartementet

Samarbeid og nettverk

Valdresmusea har avtale med Kulturdepartementet om drift av Norsk institutt for bunad og folkedrakt, og Valdres Natur- og Kulturpark om det regionale utviklingsarbeidet. Valdresmusea har òg avtale med Innlandet fylkeskommune om eit tilbod innfor bygningsvern og privatarkiv, og Vestre Slidre kommune om drift av Garbergfeltet.

Valdresmusea har avtale med Randsfjordmuseet om samarbeid på ei rekke område. Samarbeidet har stor verdi i seg sjølv, men er også eit svar og eit alternativ til dei stadige forventningane om ytterlegare konsolidering. Valdresmusea har godt samarbeid med dei andre musea i Innlandet.

Valdresmusea deltek i seks museumsnettverk og driv eitt av dei, Drakt- og tekstilnettverket. Dei andre nettverka er Fotonettverket, Musikknettverket, Kulturlandskapsnettverket, Mangfaldsnettverket og Nettverk for bygningsvern.

Stortingsmeldingar

Ei ny museumsmelding vart lansert i 2021. Denne seier at musea må prioritere forskning, og arbeidet med mangfald og inkludering. Den oppmodar òg til samarbeid med aktørar utanfor museumssektoren.

For Valdresmusea vil vere viktig å hegne om dei nasjonale oppgåvene. Det er dei som gir museet ein solskinnsplass i det nasjonale museumsfelleskapen og som sikrar auka tilskott til drift og investering.

Økonomi og administrasjon

Omfattar økonomi, drift og personal

Valdresmusea skal vere ein dynamisk organisasjon med høg kompetanse og godt arbeidsmiljø. Det er eit mål at Valdresmusea skal vere den mest ettertrakta kulturarbeidsplassen i Valdres. Skal ein behalde posisjonen som det fremste museet i arbeidet med levande tradisjonskultur, må ein sikre seg dei beste folka. Administrasjonen skal i 2024 utarbeide ein plan for rekruttering og kompetanseheving.

Spissing av profil og konsolidering omkring dei nasjonale oppgåvene har vore viktig for omdømet til museet. Det har òg letta tilgangen til økonomiske ressursar – noko som har gjort arbeidet ved museet rikare og meir mangfaldig. Kravet til auka eigeninntening har òg ført til tettare samarbeid med privat sektor. Det er eit mål å auke omfanget av slike samarbeid. Tiltak finansiert med prosjektstøtte i 2024:

- Samfunnsrolleaktørprogrammet «Eit skigardsdele»
- Demokratilæreprosjektet «Ung i debatten»
- Rehabilitering av Velkomstbygget
- Rehabilitering av Frigstadplassen
- Rehabilitering av amfi og kursarena
- Kurs i eldre handverksteknikkar
- Dataspelet «Nåløyet – Universet» i samarbeid med Tidvis
- Aspirantordning for kandidatar med funksjonsnedsetting

Det er dei offentlege tilskotta som ber økonomien i museet. Av det samla offentlege tilskottet på 18 millionar kroner utgjer det kommunale tilskottet 6 %, det fylkeskommunale 14 %, og det statlege tilskottet 80 %. Det statlege tilskottet omfattar det øyremerka tilskottet til NBF.

Sentrale oppgåver for administrasjonen i 2024 er:

- Følgje opp styret og styresmaktene
- Følgje opp dialogen med kommunane om ny fireårig driftsavtale
- Følgje opp oppgåver på området HMS og personal
- Følgje opp leverandørar, samarbeidspartar, system og driftsavtaler
- Følgje opp rehabiliteringa av Velkomstbygget på Valdres Folkemuseum
- Følgje opp rehabiliteringa av amfiet og verkstadane på Valdres Folkemuseum
- Følgje opp implementeringa av saksarkivsystemet Documaster

Arbeidet med budsjett og økonomikontroll er forankra i leiargruppa med jamleg rapportering til styret, samt gjennomgang og kontroll av prosjekt, resultat og prognosar.

Museumsfagleg arbeid og utvikling

Omfattar forskning, formidling, forvaltning og fornying

Den museumsfaglege innsatsen følgjer dei fire f-ane; forskning, formidling, forvaltning og fornying. Frå Kulturdirektoratet får Valdresmusea særleg god tilbakemelding for arbeidet med formidling, men også forskings- og forvaltingsinnsatsen har vorte styrka dei siste åra.

Dei fire satsingsområda representerer tradisjonelle emne som i liten grad er fanga opp av andre museum. Det er i arbeidet med satsingsområda at museet tek eit *nasjonalt* og *internasjonalt* ansvar.

Bunad og folkedrakt, folkemusikk og folkedans, bygningsvern og støls- og hyttekultur er dei fire kulturhistoriske satsingsområda til museet. I tillegg er mangfald, samfunnsrolle, inkludering, berekraft og immateriell kulturarv viktige område som KUD ber ein jobbe særskilt med. Med utvida rammetilskott i både 2021 og 2024 er det store forventningar til at museet skal levere høg kvalitet på desse områda.

Berekraft, mangfald og samfunnsrolle

Dei siste åra har det meldt seg forventningar til at musea skal ta eit større samfunnsansvar. Med dette meiner vi ei kritisk drøfting av dei posisjonane, praksisane og førestillingane som musea og samfunnet styrer etter. Her har Valdresmusea bana veg og bidrege til utvikling av sektoren. Dei siste åra har tema som mangfald og utanforskap, og emne råka av konflikt og usemje prega arbeidet vårt. Utstillinga «Fargerike fellesskap – kvitt raseri» utfordrar førestillingar om nasjonen som ein homogen fellesskap.

I etterkant av framlegginga av Sannings- og forsoningskommisjonen sin rapport i 2023, har Stortinget forsterka forventningane om at ein i større grad må legge til rette for dialog, inkludering og mangfald, særleg overfor minoritetar og urbefolkningsgrupper. Saman med Sametinget og Saemien Sijte på Snåsa vil Valdresmusea i 2024 formidle historia om Lussi Kant (–1944) på Valdres Folkemuseum.

Musea er del av demokratiets infrastruktur. Men demokratiet funkjar ikkje om ikkje alle kjenner seg heime i det. Derfor har musea ei viktig oppgåve i å gjere seg til «heimen» for alle, og musea skal ta vare på minne etter alle menneske. Dette er Valdresmusea sitt utgangspunkt i arbeidet med mangfald og representasjon. Korleis kan til dømes skeive liv og kvardagar bli del av arbeidet ved Valdresmusea?

Sjølvberging og naturforvaltning er stikkord for studie av eldre kultur. Dei siste åra har berekraft segla opp som diskusjonstema i museumssamanhengar og stadig fleire spør korleis musea kan bidra med kunnskap og innsikt i desse spørsmåla. Forvaltninga av naturressursane er ei anna side av den same tematikken. I spørsmålet om forvaltninga av fjellet møter ein gjerne kjente interessemotsetningar. Dette er motsetningar som museet skal engasjere seg i gjennom prosjektet «Eit skigardsdele».

For Valdresmusea er sosial berekraft eit viktig perspektiv i alt vi gjer. Men arbeidet med mangfald og inkludering må handle om meir enn ein dominerande majoritetskultur i møte med undertrykte etniske eller seksuelle minoritetar. Om alle skal med må innsatsen gå etter andre skiljeliner. For Valdresmusea er målet å drive arbeidet med respekt for einskildmenneske og gode museumstradisjonar. Arbeidet skal vere relevant og tilgjengeleg for alle, uavhengig av sosial og økonomisk bakgrunn.

Immateriell kulturarv

I 2007 ratifiserte Stortinget UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv. Denne legg føringar for arbeidet med denne delen av kulturarven. Gjennom tildelingsbrevet har musea plikt til å gjennomføre tiltak på dette området. I Noreg er det Kulturdirektoratet som koordinerer det nasjonale arbeidet.

Valdresmusea arbeider kvar dag for å realisere måla med konvensjonen. Saman med organisasjonar og enkeltpersonar bidreg museet til å sikre livsvilkåra for småe kulturelle yringsformer. Særleg gjeld dette for folkemusikken, folkedansen, folkemusikkinstrumenta, bunaden og tradisjonshandverka

Arbeid med bygningsarv og immateriell kulturarv handlar ikkje berre om å ta vare på kulturminne, men òg om sirkulærøkonomi, gjenbruk av bygningsdelar og å forlenge levetida på bygg. Vidareføring av tradisjonskunnskap kan mellom anna føre til at vi blir betre til å reparere i staden for å kjøpe nytt.

Saman med ei rekke organisasjonar har NBF bidrege til nominasjon av den norske bunadbruken til UNESCO si representative liste. Nominasjonen vart sendt KUD i 2023, og skal handsamast på UNESCO sitt møte i desember 2024 i Paraguay. Som del av nominasjonsarbeidet skal NMBF utarbeide plan for tiltak, aktivitetar og arrangement frå og med 2025.

Opgåver i arbeidet med mangfald, inkludering, samfunnsrolle og immateriell kulturarv i 2024:

- Berekraft: Gjere rehabiliteringa av Velkomstbygget til forbildeprosjekt innfor berekraft/ENØK
- Berekraft: Drive samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele»
- Mangfald: Drive demokrati- og mangfaldsprosjektet «Ung i debatten»
- Inkludering: Tilrettelegge amfiet og Slidrehuset for rullestolbrukarar
- Inkludering: Kvalitetssikre heimesidene mht. universell utforming
- Immateriell kulturarv: Gjennomføre kurs i eldre handverksteknikkar
- Immateriell kulturarv: Vidareutvikle formidlingstilbodet i friluftsmuseet
- Immateriell kulturarv: Halde fram produksjonen av langeleikar, hardingfeler og strenger
- Immateriell kulturarv: Drive ungdomssatsinga «Kloke hender – Unge talent viser veg»
- Immateriell kulturarv: Følgje nominasjonen og innskrivinga av den norske bunadbruken

NORSK INSTITUTT FOR
BUNAD OG
FOLKEDRAKT

Norsk institutt for bunad og folkedrakt er akkreditert NGO i UNESCO og har i 2023 skrive nominasjonssøknaden for den «allmenne norske bunadbruken», til vernelistene i UNESCO.

Forsking

Omfattar forskingstid til utvalde medarbeidarar og samarbeid med institusjonar om prosjekt.

Forskinga ved museet skal legge grunnlaget for arbeidet med innsamling og dokumentasjon, utstillingar, publikasjonar og rekonstruksjon av bunader og historiske musikkinstrument. Målet med forkinga er å utvikle dei tre satsingsområda gjennom ny kunnskap. Gjennom forking legg ein vinn på å formidle nye perspektiv og komplekse samanhengar. Dette er avgjerande dersom museet skal leve opp til rolla som kritisk og relevant samfunnsaktør.

Valdresmusea har eit lite, men ivrig forskingsmiljø med bakgrunn i faga etnologi, historie, kunsthistorie og musikkvitenskap. Museet har ein tilsett med NMF-autorisasjon. I 2024 skal to tilsette ta semesteremna «Vitskapeleg publisering for museumstilsette» og «Å forske i og på museum» ved Universitetet i Bergen. Det er eit mål at to nye tilsette får konservatorautorisasjon i løpet av 2024.

Forskinga ved Valdresmusea spring ut av arkiva og samlingane, kompetansen hjå dei tilsette og særleg to av satsingsområda: folkemusikk og folkedans, og bunad og folkedrakt. Ved Norsk institutt for bunad og folkedrakt held dei fram arbeidet med styrka forskingsressursar frå 2019.

Valdresmusea sine utstillingar står òg i berøring med forking. Dette gjeld særleg basisutstillingane der ein har forska på bunadshistorie, folkekunst og understraumar for norsk nasjonalisme i etterkrigsåra.

I 2024 er det oppstart for arbeidet med ein publikasjon med erfaringar frå samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele». Publikasjonen vil òg rome nokre forskingsbaserte tekstar. Programmet blir til i samarbeid med Lillehammer museum, Anno Museum, Randsfjordmuseet og Gudbrandsdalsmusea.

Valdresmusea er òg tilknytt NIBIO sitt beiteforsknings-prosjekt «Endringer i utmarksbeiting og setring – årsaker, virkninger og tiltak», og UiO sin søknad for støtte til forskingsprosjektet «Crisolation», som handlar om sosiale og kulturelle utfordringar på bygda i Noreg.

Mangfald og samfunnsrolle står i sentrum for prosjektet «Museene i mangfoldige samfunn», som blir gjennomført saman med Anno Museum og Høgskulen i Innlandet. Valdresmusea bidreg her med ein fagfelleurdert artikkel i ein antologi som kjem ut i 2024.

Forskinga ved Valdresmusea i 2024 omfattar:

- Ferdigstille boka «Museene i mangfoldige samfunn»
- Drive samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele»
- Delta i etterutdanningsløp ved Universitetet i Bergen
- Utarbeide ein forskingsplan for NBF og VM (i lys av utvida tilskott frå KUD i 2019)
- Delta i GIFT-prosjektet, leia av Norsk Folkemuseum, med fagartikkel om Frigstadplassen

Formidling

Omfattar programmering, utstilling, arrangement, kurs, seminar, omvising, rådgjeving, publisering, skuleformidling, kommunikasjon, merkevarebygging, butikk og sal, digitale og fysiske besøkstal.

Med formidling skal vi nå eit breitt publikum med variert kunnskap og ulike opplevingar, bidra til fysiske og digitale besøk, fremje dialog og kritisk refleksjon, bidra til rekruttering i tradisjonskultur, og skapa ringverknadar for menneske og samfunn – lokalt og nasjonalt.

Valdresmusea er ein viktig møteplass i arbeidet med levande tradisjonskultur, ikkje minst i formidling av folkemusikk, folkedans, bunadbruk, bygningsvern og stølskultur. Sommarsesongen med formidling av tradisjonshandverk, folkemusikk og folkedans gir ringverknadar for rekrutteringsarbeidet og for spreiding av kunnskap og gode opplevingar.

Arbeidet med utstillingar blir av Kulturrådet omtala som modig når det kjem til val av tematikk, og museet viser evne til å formidle kritiske perspektiv og komplekse samanhengar. Arbeidet med utstillingar skjer på lokalt og nasjonalt nivå.

Med foredrag, kurs, seminar og konsertar har museet markert seg lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Aktiviteten er omfattande og rommar eit spekter av uttrykk. Det nasjonale avtrykket ser ein i slikt som fagseminar, handverkskurs, Valdres sommersymfoni, Hemsingfestivalen og Jørn Hilme-stemnet. Sidan 2009 har museet skipa til 120 handverkskurs. Kursa er populære og har samla over 1200 deltakarar.

Ikkje alle kjenner seg heime på musea og mange livshistorier har vore vanskelege å formidle. Derfor er musea utfordra i spørsmålet om *kven* ein set i sentrum for formidlinga og korleis ein kan nå *fleire*. Med ei variert rekke foredrag og fleire utfordrande prosjekt, slike som «Eit skigardsdele», «Ung i debatten», «Løfte handverket» og det årlege Oktoberseminaret, gjer Valdresmusea eit forsøk på å nå fleire, og å fagleg drøfte spørsmål som mangfald, representasjon, makt, deltaking og demokrati.

Prioriterte formidlingstiltak i 2024 er:

- Arrangere skuleformidling med tema lokalhistorie, handverk, demokrati og mangfald
- Arrangere konferanse i prosjektet «Eit skigardsdele»
- Arrangere foredragsrekke
- Arrangere handverkskurs
- Vidareutvikle handverksformidlinga
- Oppstart revisjon krigsutstillinga på BB
- Fornye innsatsen med arrangement på BB og BS
- Utstilling med Luca Berti sine fotografi (VFM)

Forvaltning

Omfattar dokumentasjon, innsamling, registrering, digitalisering, sikring, bygningsvern og restaurering, vedlikehald, skjøtsel og drift.

Samling og arkiv

Valdresmusea forvaltar store samlingar. Desse representerer ein tradisjonell bygdekultur og er skapte med utgangspunkt i ein eldre innsamlingspolitikk. Samlingane er flotte i seg sjølv, men manglar gjerne breidde og samfunnsmessige representasjon. Arkiva romar større sosial og kulturell variasjon, og utgjer ein meir heilskapleg samfunnsdokumentasjon.

Samlingar og arkiv høyrer til samfunnets viktigaste kulturelle kapital, og representerer minnet til fellesskapen. Valdresmusea skal sikre ei berekraftig forvaltning av arkiva og samlingane, medan innsamlingspolitikken skal sikre samfunnsmessig representasjon og styrking av satsingsområda. Forvaltninga skal bidra til vidareføring av kulturarv og tradisjonskunnskap, gjennom sikring, digitalisering og vedlikehald.

Valdresmusea forvaltar den største samlinga kulturhistorisk materiale i Valdres; 29 000 gjenstandar, 107 historiske bygningar og 26 andre kulturminne, 700 papirarkiv, 16 000 lydfiler, 100 000 nasjonale draktregistreringar, 100 000 historiske foto og 300 000 nyare dokumentasjonsfoto. Det er god framdrift i arbeidet med å registrere og digitalisere samlingane og arkiva.

I 2021 starta Valdresmusea eit samarbeid med Nasjonalbiblioteket om digitalisering av historisk lyd-, film- og fotomateriale. Dette arbeidet held fram i 2024. Prioriterte tiltak i 2024 er:

- Inntak, ordning, registrering og avhending av foto, arkiv og gjenstandar. Sjå måltal i tiltaksliste
- Berekraftig gjenstandsregistrering ved alle avdelingar
- Samarbeide med Nasjonalbiblioteket om digitalisering og deponering av foto

Bygningsvern

Valdresmusea har lenge hatt behov for dedikerte handverkarar. I 2023 vart det tilsett ein handverkar i 100 % stilling på museet på Fagernes og ein handverkar i 40 % stilling på museet i Hedalen. Ein har god erfaring med kjøp av eksterne handverkskrefter. Med prosjekttilskott vil ein halde fram med dette.

Det vart i 2020 laga ein vedlikehaldsplan for dei antikvariske husa på Valdres Folkemuseum. Planen blir lagt til grunn for det antikvariske arbeidet, og den følgjer Nasjonal standard (NS 16096:2012 bevaring av kulturminne). Planen gir god innsikt i tilstandsgrad, samt forslag til tiltak og kostnader.

Dei tilsette fekk i 2023 opplæring i bruk av FDV-modulen. Denne vil endeleg bli teken i bruk som base for dokumentasjon av arbeidet.

I 2021 fekk Valdresmusea ein million kroner i eingongsstøtte til restaureringstiltak på stølsområdet på Valdres Folkemuseum. Tiltaket tok til hausten 2022 og skal vere ferdig våren 2024. I 2024 får ein styrkt tilskottet frå staten med ytterlegare ein million kroner. Deler av tilskottet vil bli nytta til gjennomføring av taktiltaket på Stabell-bygningen på Bagn Bygdesamling.

På Bagn er dei fleste av bygningane elles i god stand. På Valdres Folkemuseum og Bautahaugen er fleire av husa sett opp utan at gamle skader vart reparert. Andre viktige tiltak på friluftsmuseet er gjerdning og skjøtsel av kulturlandskapet. Prioriterte tiltak i 2024:

- Ferdigstille restaurering av stove på Frigstadplassen, VFM (rapport KUD)
- Ferdigstille restaurering av Peisestuen, VFM
- Gjennomføre diverse tiltak på Øydgardsselet, VFM (rapport KUD)
- Gjennomføre diverse tiltak på Handeloftet, VFM
- Gjennomføre avvikling av materiallageret, VFM (sanering, demontering og bortkøyning)
- Legge nytt teglsteinstak på Stabellbygningen, BB

Andre tiltak

- Reparere taket på Tvingestølen, VFM (rapport KUD)
- Reparere taket på Galdebergsbua, VFM (rapport KUD)
- Ferdigstille restaurering av taket på Bergeloftet, VFM
- Ferdigstille restaurering vindauga på Nystogo, VFM
- Ferdigstille traktorgarasje, VFM
- Gjennomføre tiltak på fjøset frå Lehøvd, VFM (rapport KUD)
- Gjennomføre tiltak på seterbua frå Svartfjell, VFM (rapport KUD)

- Framskaffe emne og reise ny flaggstong, BB
- Starte arbeidet med vedlikehald av vindauge og utdør på Stabelbygningen, BB
- Ferdigstille låven på Brakadokka, BS (fundamentering og jekking)
- Kartlegge tilstanden for grunnmuren under Brakadokka, BS
- Reparere hestevandringa i etterkant av «Hans», BS
- Fylle att dammen og drenere, BS

- Ordinær skjøtsel og anna førefallande, alle avdelingar
- Fornyng av skigardar og gjerde, alle avdelingar

Sikring

Arbeid med sikring handlar om å redusere risiko for skade for besøkande og tilsette, og å hindre skade på anlegg og kulturhistoriske verdiar. Ei sikringsgruppe gjennomfører årleg risikokartlegging.

I 2022 fekk Valdresmusea tilskott frå ENOVA, Innlandet fylkeskommune og Valdreskommunane – 5,8 millionar kroner – til gjennomføring av ei rekke ENØK-tiltak på Velkomstbygget på Fagernes. Tiltaket vil ikkje berre ha betydning for energiforbruket og levetida til huset. Det vil òg ha betydning for klimaet for dei kulturhistoriske gjenstandane i bygget. Tiltaket vil bli gjennomført i 2024.

Sparebankstiftelsen DNB gav i 2021 eit tilskott på 1,5 mill. kroner til istandsetjing av ulike kursarenaer på Valdres Folkemuseum, og i 2019 450 000 kroner til vindskjerming i amfiet på det same museet. Ein vil ferdigstille begge prosjekta i 2024. Prioriterte tiltak i 2024:

- Utarbeide ROS-analyse for Bautahaugen Samlinger
- Invitere til fagdag om varmekamera på Valdres Folkemuseum (kommune, næringsliv, festival)

- Ferdigstille tiltak for tilgjengeleggjering i amfiet (samarbeid med Rådet for brukarmedverking)
- Ferdigstille tiltak som styrker klimaforholda i langeleikutstillinga i Velkomstbygget
- Ferdigstille tiltak med nytt aggregat og avsug på Folkemusikkhuset
- Etablere nøkkelkortsystem på Folkemusikkhuset
- Etablere tilbakeslagsventil eller anna type tiltak for stenging av VA
- Vurdere tiltak for flaumvoll
- Gjennomføre sikringstiltak på låvebruer (rekkverk)
- Ferdigstille belysningstiltak i festsalen i Velkomstbygget og Slidrehuset som kursarena

Fornyning

Omfattar utvikling og fornying av system, infrastruktur, samarbeid og rutinar.

Gjennom museumsnettverka og i samarbeid med andre aktørar skal Valdresmusea bidra til utvikling av sektoren. Valdresmusea, Innlandsarkivet og andre har i fleire år vore i dialog med Nasjonalbiblioteket og Kulturdepartementet om framtida for ein ny, digital infrastruktur for musikkarkiva. Vi reknar med å halde fram med denne dialogen også i 2024. Det same gjeld KulturIT som i 2023 omorganiserer seg og slik gjer det mogleg for fleire av kundane å spele inn behov og ynskje om endring. Valdresmusea er frå 2024 medeigar i selskapet.

Evna til fagleg utvikling er styrd av dei til ein kvar tid tilgjengelege økonomiske ressursane. Det har lenge vore eit signal frå myndigheitene at dei offentlege tilskotta ikkje vil auke, og at musea derfor må styrke dei eigenskapte inntektene. Valdresmusea har i 2023 drive eit nettverk for kulturbedrifter med støtte frå omstillingsprogrammet i Nord-Aurdal kommune.

Målet med nettverket har vore å styrke samarbeidet og samhandlinga bedriftene imellom, og vonleg vil ein på sikt sjå auka besøk og inntekter som eit resultat av denne innsatsen. I 2024 sender vi søknad til Innovasjon Noreg om treårig støtte til tiltak innfor dette nettverket.

Det har elles vore etterlyst frå Kulturdirektoratet ein plan for rekruttering og utvikling av kompetanse. Korleis skal ein sikre sårbar og sjeldan kompetanse når medarbeidarar sluttar? Korleis kan museet bidra til utdanning og kompetanse på område der det i dag korkje finst studieløp eller anna skule?

Prioriterte oppgåver i 2024 er:

- Vidareutvikle kulturnæringsverket med søknad til Innovasjon Norge
- Utarbeide ein kompetansehevingsplan for alle område
- Halde fram dialogen med Nasjonalbiblioteket og KUD om ny digital infrastruktur for lydarkiva
- Implementere eit nytt arkiv- og journalføringssystem for Valdresmusea og NBF
- Kvalitetssikre heimesidene mht. universell utforming
- Søkje Kulturdirektoratet om utviklingsmidlar innfor området samfunnsrolle
- Søkje Kulturdirektoratet om utviklingsmidlar innfor området forskning (NBF)

Tiltaksplan 2024

Drift og administrasjon

- Utarbeide budsjett og tiltaksplan for Valdresmusea
- Utarbeide årsrapport og budsjettsøknad til Kulturdepartementet
- Følgje opp lokale, regionale og statlege styresmakter
- Følgje opp prosjekt, samarbeidspartar og støttespelarar

- Følgje opp rekneskap-, løns- og personalarbeid
- Følgje opp daglege driftsoppgåver som reinhald og vaktmesteroppgåver
- Gjennomføre personalmøte, personalsamtaler og ferdigstille stillingsinstruksar for alle tilsette
- Utarbeide kompetansehevingsplan for tilsette

- Følgje opp datainvesteringar og vedlikehald av system- og programvare
- Følgje opp implementeringa av nytt arkiv- og journalsystem (Documaster)
- Følgje opp behovet for miljøsertifisering

- Følgje opp rehabiliteringa av Velkomstbygget på Valdres Folkemuseum
- Følgje opp rehabiliteringa av amfiet og verkstadane på Valdres Folkemuseum

Universell utforming

- Kvalitetssikre heimesidene mht. universell utforming
- Utarbeide tilgjengelegheitserklæring for heimesidene (jf. Forskrift om UU av IKT-løysingar)
- Bruke lydutstyr og teleslynge under foredrag og seminar der dette er mogleg
- Gjennomføre tiltak i amfiet og på Slidrehuset (i samarbeid med Rådet for brukarmedverking)

Kulturhistorisk arbeid

- Utarbeide prosjektsøknadar
- Starte arbeidet med formidlingsplan
- Følgje opp utviklingsoppgåver på arkivområdet (Innlandsarkiva og Nasjonalbiblioteket)
- Følgje opp Nasjonalt nettverk for drakt og tekstil (NBF) og deltakinga i dei øvrige nettverka
- Følgje opp dei regionale museumsnettverka Museumsforum Innlandet
- Følgje opp samarbeidsavtala med Randsfjordmuseet
- Følgje opp høyrings svar og fagpolitisk arbeid
- Følgje opp samarbeidet med festivalar, vennelag og andre samarbeidspartnarar

Forskning

- Ferdigstille boka «Museene i mangfoldige samfunn» (Oplandske Bokforlag)
- Produsere to vitenskaplege artiklar, den ein om draktskikken på Austlandet (NBF)
- Delta i samfunnsrolleprogrammet «Eit skigardsdele»
- Delta i GIFT-prosjektet, leia av Norsk Folkemuseum, med fagartikkel om Frigstadplassen
- Delta i jernforskningsprogrammet «Smijernsbeslag frå norske mellomalderkyrkjer»
- Utarbeide forskingsplan for NBF og VM
- Delta i etterutdanningsløp ved Universitetet i Bergen og arkivstudie ved NTNU
- Gjennomføre fire feltarbeid (NBF)

Utstilling

- Utarbeide ei miniatstilling om Lussi Kant og sørsamisk kultur i Valdres (VFM)
- Starte arbeidet med revisjon av krigsutstilling (BB)
- Starte arbeidet med utstilling tilknytt utvandrarjubileet i 2025 (VFM)
- Sikre langeleikutstillinga i samband med rehabiliteringa av Velkomstbygget (VFM)
- Produsere skilt om skogskoiene i Hedalen (BS)
- Produsere skilt om fornminna på Storøya (VFM)
- Produsere fotoutstilling med foto av Luca Berti (VFM)
- Produsere ny natursti i samarbeid med skogselskapet (VFM)

Digital formidling

- Produsere nettutstillingar frå fotoarkivet og gjenstandssamlinga (VFM)
- Filme og publisere minst 2 foredrag og dei fleste seminara
- Filme og publisere minst 2 dokumentasjonsfilmar om handverk og tradisjon
- Produsere innhald til heimeside, DigitaltMuseum, Arkivportalen, Facebook, Instagram og YouTube
- Publisere informasjon og bilete om instrumentproduksjonar

Arrangement og museumsaktivitetar

- Arrangere konsertar, foredrag, temakvelder og aktivitetar
- Gjennomføre og vidareutvikle formidlingstilbodet i friluftsmuseet
- Vidareutvikle Kvie som formidlingsarena for tradisjonskultur
- Lege til rette for museet som møtestad for folkemusikarar og dansarar (VFM)
- Utvikle handverksformidlinga og museet som møtestad for unge handverkarar (VFM)
- Vere medarrangør av Jørn Hilme-stemnet, Valdres sommersymfoni og Landbruksdagen

Kurs og opplæring

- Gjennomføre handverkskurs
- Ta imot hospitantar i instrumentverkstaden
- Utvikle kurssatsing for unge
- Drive demokratilæreprogrammet Ung i debatten
- Gjennomføre ulike tilbod i Den kulturelle skulesekken
- Gjennomføre skuletilbod saman med Norsk ski- og skimakerforening
- Gjennomføre skuletilbod saman med Norsk utvandrer museum
- Gjennomføre skuletilbod saman med Norsk seterkultur
- Gjennomføre to samlingar i kursrekka Bunadopplæringa (NBF)

Intern fagleg kompetanseheving

- Vidareutvikle og gjennomføre opplæringskurs for sommartilsette
- Etablere ein digital opplæringskanal for formidling og arbeidsrutinar på lukka område på nettsida
- Delta på relevante fagsamlingar
- Arrangere felles tur til Salhus for å styrke kulturhistorisk kompetanse på tekstilkonservering
- Styrke kompetansen i intervju- og filmproduksjon
- Styrke kompetansen i samtale- og dialogmetode (kalla folkedialog)

Seminar og fagdagar

- Gjennomføre konferanse og debatt i prosjektet «Eit skigardsdele»
- Gjennomføre seminar om klimapåverknad på antikvariske bygg
- Gjennomføre Fagdagar i bunad og folkedrakt (NBF)
- Gjennomføre seminar om terrengtilpassing
- Gjennomføre Forskingsseminar i samarbeid med Museumsforbundet
- Gjennomføre Lokkeseminar
- Gjennomføre seminar om jern og smiding i mellomalderen
- Gjennomføre Lussi Kant-arrangement i samarbeid med Sametinget
- Gjennomføre samling i Instruktørnettverket i Bodø med tema IKM på museum (NBF)
- Gjennomføre to nettverkssamlingar i Løfte håndverket (NBF)
- Gjennomføre samling nettverkssamling i Nasjonalt museumsnettverk for drakt og tekstil (NBF)

Informasjon, marknadsføring og sal

- Styre mot meir digital informasjon og plansjar publikum kan ta bilete av – og mindre bruk av papir
- Produsere flygeblad med kart (i staden for ny førar) til besøkande (VFM)
- Produsere nytt kart over friluftsmuseet (VFM)
- Produsere reklamefoldarar om musea (VFM, BB, BS)
- Produsere pressemeldingar og annonser, jf. eigen plan
- Drive sals- og marknadsfremjande tiltak overfor kundar og turoperatørar
- Drive Kulturnæringsnettverket
- Vidareutvikle nettbutikk

Publikasjon

- Produsere bok om eldre historie i Valdres

Samling

- Registrere totalt 200 gjenstandar i Primus og publisere 200 registreringar på digitaltmuseum.no
- Drive langsiktig registrering av gjenstandar på Bautahaugen samlinger
- Drive langsiktig registrering av gjenstandar på Bagn Bygdesamling
- Drive langsiktig registreringsarbeid i samarbeid med frivillige på Valdres Folkemuseum
- Registrere og ordne alle gjenstandane i minst eitt rom ute i friluftsmuseet (VFM)
- Overhalde inntaket av gjenstandar til eit minimum (helst under 20 enkeltobjekt)
- Registrere og ordne alle gjenstandane i minst eitt rom ute i friluftsmuseet (VFM)
- Arbeide med sikring av gjenstandar i utstillingar (VFM, BB, BS)
- Ferdigstille samlingsplan (NBF)

Fotoarkiv

- Forberede innsending av fotosamlingar til Nasjonalbiblioteket (Neste-samlinga)
- Registrere og publisere 1000 foto (frå Hedalen, Nord-Aurdal og Vestre Slidre)
- Gjennomføre innsamlingskveld i Hedalen
- Delta på samlingar i Fotonettverket og Innlandsarkiva

Privatarkiv

- Fortløpande ta imot og forsvarleg bevare, ordne og registrere innkomne arkiv

- Halde auge opne for arkivmateriale etter lite dokumenterte grupper
- Prioritere reinhald, ordning og registrering av Husaker-arkivet
- Publisere 50 arkiv på arkivportalen.no (arkivnivå)
- Delta på samlingar ved Innlandsarkiva

Dokumentasjonsarbeid/feltarbeid

- Drive museumsprogrammet «Eit skigardsdele»
- Dokumentere eit utval av dagens yngre og eldre utøvarar i folkemusikkmiljøet
- Dokumentere sørsamisk kultur og romanikultur i Valdres
- Dokumentere instrumentmakarar i samarbeid med ekstern filmfotograf
- Foreta fire lengre feltarbeid ulike stader i landet (NBF)

Lydarkiv

- Samarbeide med Nasjonalbiblioteket om digitalisering av lyd
- Lage langsiktig plan for dokumentasjon av Lokalkappleiken og Jørn Hilme-stemnet
- Dokumentere Valdreskappleiken og Jørn Hilme-stemnet
- Dokumentere eit utval av dagens yngre og eldre utøvarar i folkemusikkmiljøet
- Ordne og registrere nye opptak
- Eksportere og lagre data i KulturNav frå Fiol i samarbeid med Innlandsarkiva og KulturIT
- Legge til rette for elevar, lærarar og studentar som spelar og studerer folkemusikk
- Følge opp lokal tilskottsordning for folkemusikk- og folkedansproduksjonar

Bibliotek

- Rydde i boksamlinga for å frigjere plass (VFM)

Instrumentverkstaden

- Produsere 2 hardingfeler og 1 langeleik
- Utføre 100 reparasjonar og vedlikehalde Dextra Musica-oppdrag
- Produsere 3000 strengar til folkemusikkinstrument

Sikring

- Utarbeide ROS-analyse for Bautahaugen Samlinger
- Invitere til fagdag om varmekamera på Valdres Folkemuseum (kommune, næringsliv, festival)
- Ferdigstille tiltak for tilgjengeleggjing i amfiet (samarbeid med Rådet for brukarmedverking)
- Ferdigstille tiltak som styrker klimaforholda i langeleikutstillinga i Velkomstbygget
- Ferdigstille tiltak med nytt aggregat og avsug på Folkemusikkhuset
- Etablere nøkkeltorsystem på Folkemusikkhuset
- Etablere tilbakeslagsventil eller anna type tiltak for stenging av VA
- Vurdere tiltak for flaumvoll
- Gjennomføre sikringstiltak på låvebruer (rekkverk)
- Ferdigstille belysningstiltak i festsalen i Velkomstbygget og Slidrehuset som kursarena

Antikvarisk arbeid

Rådgjeving og rekruttering til handverket

- Synfaring og tilstandsvurdering for private huseigarar, jamfør avtale med IFK
- Arrangere kurs i eldre handverksteknikkar for barn, ungdom og vaksne
- Følgje opp Fagskolen Innlandet og studentar innfor bygningsvern (NTNU)
- Delta i det regionale bygningsvernnettverket
- Delta i museumsnettverk for bygningsvern/tradisjonshandverk og kulturlandskap

Antikvariske tiltak

- Ferdigstille restaurering av stove på Frigstadplassen, VFM (rapport KUD)
- Ferdigstille restaurering av Peisestuen, VFM
- Gjennomføre diverse tiltak på Øydgardsselet, VFM (rapport KUD)
- Gjennomføre diverse tiltak på Handeloftet, VFM
- Gjennomføre avvikling av materiallageret, VFM (sanering, demontering og bortkøyring)
- Legge nytt teglsteinstak på Stabellbygningen, BB

- Reparere taket på Tvingestølen, VFM (rapport KUD)
- Reparere taket på Galdebergsbua, VFM (rapport KUD)
- Ferdigstille restaurering av taket på Bergeloftet, VFM
- Ferdigstille restaurering vindauga på Nystogo, VFM
- Ferdigstille traktorgarasje, VFM
- Gjennomføre tiltak på fjøset frå Lehøvd, VFM (rapport KUD)
- Gjennomføre tiltak på seterbua frå Svartfjell, VFM (rapport KUD)

- Framskaffe emne og reise ny flaggstong, BB
- Starte arbeidet med vedlikehald av vindauga og utdør på Stabelbygningen, BB
- Ferdigstille låven på Brakadokka, BS (fundamentering og jekking)
- Kartlegge tilstanden for grunnmuren under Brakadokka, BS
- Reparere hestevandringa i etterkant av «Hans», BS
- Fylle att dammen og drenere, BS

- Ordinær skjøtsel og anna førefallande, alle avdelingar
- Fornyng av skigardar og gjerde, alle avdelingar
- Dokumentere alle tiltak i FDV-modul i Primus og NS 16096:2012